

229. Gammel Højen landsby

Gammel Højen ligger i et stort ejerlav, der hele vejen rundt omgives af Højen Å og Møgelbæk. Vandløbene ligger i smalle, dybe eroderede dale omgivet af skovklædte skrænter. Ejerlavet gennemskæres mod øst af landevejen mellem Vejle og Kolding. Her ligger den nedlagte Højen Kro og nord for er der opstået en lille bebyggelse ved vejkrydset mellem landevejen og landsbyen. Gammel Højen ligger i attraktiv afstand til Vejle. Forstaden begynder lige øst og nord for ejerlavet.

Højen kendes fra 1329. Vejlandsbyen ligger centralt i ejerlavet og bestod i 1688 af 15 gårde og 6 huse. Efter udskiftningen 1773-75 skete kun en begrænset udflytning af gårde op mod Højen Skov, hvor der desuden er opstået lidt spredt bebyggelse som følge af udparcellering. Højen Kirke ligger alene sammen med degneboligen i ejerlavets sydvestlige udkant. Den kombinerede stjerne- og blokudskiftningsstruktur er tydeligt markeret af levende hegn, veje og diger.

Gårdene ligger langs landsbygaden, der snor sig mod syd. De er domineret af velbyggede firlængede gårdanlæg. Nogle er ændret ved, at en længe mangler, og/eller andre er nyopførte, men ikke nødvendigvis som del af det oprindelige firlængede anlæg. Det åbne land er bevaret mellem gårdene, og kun enkelte steder er der foregået husudfyldning. Ved indkørslen fra nord ligger: Stenogård, stor gård ca. 1900 og moderniseret, Bakkegård, hvidkalket ca. 1900, Enghavegård, Torndalgård, Storgård fra 1881, Tømmergården, Stadegård med nye tilbygninger, Højengård med bygninger af forskellig alder (1850 1900). Desuden findes den gamle skole fra for 1886 og nogle få huse med afvalmede tage. En mindre fabrik, dominerer gadebilledet syd i byen, selvom

bygningernes arkitektur er afpasset til de gamle gårdes. I den nordlige ende af bygade står det høje støvgrønne Teletårn opført ca. 1960. Selvom tårnet er et fremmedelement er det i kraft af sin visuelle dominans nærmest blevet Gammel Højens vartegn.

Sårbarhed: Kulturmiljøet er sårbart over for ændringer i arkitektur, bebyggelsesstruktur, veje, diger, hegn, grøfter og omgivelser.

Teletårnet

